

PSIHOLOGIJA UČENJA

dr Tamara Jovanović

Učenje

- ▶ **Učenje** je prisutno kod svih životinja
- ▶ Omogućava preživljavanje jer nas čini **prilagodljivim**
 - Bez učenja nije moguće živeti samostalno
- ▶ Postoje brojni oblici i vrste učenja
 - Ljudi imaju jedinstvenu sposobnost da nauče **govor**
- ▶ Jezik nam omogućava **komunikaciju** sa drugima, sa samim sobom, dopušta nam da mislimo i svesno biramo
- ▶ Uz pomoć jezika **pamtimo** ogromnu količinu informacija i imamo olakšan pristup tim informacijama
 - Pamtimo prošlost i planiramo budućnost
- ▶ Učenje = širok raspon mentalnih **dogadaja** u našem umu
- ▶ Svi oblici učenja uključuju **promenu** koja se događa u pojedincu koji uči
 - Često je **vidljiva** u ponašanju ali ne nužno!
- ▶ Učenje može i **negativno** da utiče na prilagođavanje

Učenje

- ▶ Često **svesno** učimo no ponekad uopšte nismo svesni sitnih promena do kojih je došlo prilikom učenja
- ▶ Teško je dati preciznu definiciju jer učenje podrazumeva različite mentalne aktivnosti
 - Ipak svi oblici učenja podrazumevaju **stečene promene** (npr. širenje kapaciteta)
- ▶ Jezik je veoma važan čak i pri učenju sportskih veština ili sviranja muzičkog instrumenta – **ZAŠTO?**
- ▶ **Pamćenje** nije ekvivalent učenju
 - Ono je važna funkcija ljudskog mozga koja je **deo učenja** i postoje različiti elementi memorije (čulna, operativna, dugotrajna, itd...)
- ▶ Učenje ne počinje sa školom
 - Dete zna da uči pre škole ali je za njega novo učenje u okolnostima koje škola poseduje

Učenje u najranijoj dobi

- ▶ Može se učiti i **pre rođenja!**
- ▶ Ali tek nakon rođenja dete dolazi u kontakt sa okolnostima koje su **idealne** za učenje – mogućnost korišćenja čula
- ▶ Iako je mozak bebe nerazvijen, bebe brzo napreduju
 - Četvromesečna beba nauči da prestane da plače kada ga majka uzme u ruke
- ▶ Formiraju se **mentalne veze**
- ▶ Bebe od najranijih dana imaju sposobnost prepoznavanja **lica**, mogu **čuti** i **nanjušiti** i istražuju svet oko sebe (najčešće okretanjem ka izvoru novine i korišćenjem usta)
 - Povezuju lice sa glasom
 - Oko četvrtog meseca deca počinju da uživaju u **manipulaciji** okruženja – prvi put ka nezavisnosti
- ▶ Pažljive, radoznale i bebe sa jakom koncentracijom postaju **daroviti** ljudi

Jezik i učenje

- ▶ Bebe poseduju **oblike učenja** koji su prisutni i kod ostalih sisara
 - Habitucija i senzitivacija
 - Klasično uslovljavanje
 - Učenje po modelu...
- ▶ Ali već od rane dobi počinju da stiču znanja i veštine potrebne za sticanje **jezika**
- ▶ Kada je početak govora?
 - Pre nego što bebe progovore – PREDJEZIČKA FAZA
 - Bebe **vežbaju** komunikaciju sa drugim ljudima pre nego što progovore, vežbaju usmerenost na drugu osobu
- ▶ Da li se ljudi rađaju sa **predispozicijom** za govor?
- ▶ Samo su ljudi sposobni za simboličko učenje potrebno za razvoj govora
 - Ljudski mozak poseduje mehanizme koji omogućavaju učenje jezika

Jezik i učenje

- ▶ Većina dece na kraju usvoji maternji jezik bez posebnog podsticaja
 - Ipak je važna **stimulacija** odraslih – primer divlje dece
- ▶ Posedovanje dobrih jezičkih veština **olakšava** učenje
- ▶ Preterano **ispravljanje** deteta može biti kontraproduktivno
- ▶ Dobro je ako roditelji često govore i odgovaraju na dečije rane napore da komuniciraju
 - **Razgovor** a ne monolog
- ▶ Od **četvrtog meseca** deca pokazuju razumevanje jezika
 - *“Gde je tata?” a beba se okreće ka vratima*
- ▶ Do kraja **prve godine** dete razume čak 20–ak različitih reči i izgovara zvuke koji su dovoljno jasni da ih roditelji razumeju
- ▶ Treba poznavati sopstveno dete i prilagođavati učenje temperamentu i ličnosti deteta
 - Učenje kroz **igru** gde su roditelji **vodiči** a ne učitelji

Jezik i učenje

- ▶ Deca imaju ograničen raspon pažnje i lako ih je **dekoncentrisati**
 - Kratkotrajne aktivnosti, bez presije – kritika često ne pomaže i može obeshrabriti dete
- Eksperiment sa kolačićem
 - https://www.youtube.com/watch?v=QX_oy9614HQ
 - **Odlaganje zadovoljstva** veoma važno za bolje nošenje sa frustracijama, za socijalnu kompetenciju i asertivnost
 - Samostalnija i pouzdanija deca, bolji rezultati na testovima sposobnosti
- ▶ Rane veštine nisu jedini uticaj koji pridonosi detetovom daljem mentalnom razvoju
 - **Ličnost** i **temperament** su isto tako važni!

Priprema za učenje u školi

- ▶ Nastavnik se često oslanja samo na **jezik** prilikom podučavanja
- ▶ Kod kuće se uči **jedan-na-jedan** a u školi nastavnik nema mogućnosti da se posveti svakom detetu posebno
- ▶ Škola daje prednost **intelektualnim** veštinama i znanju, apstraktnim i simboličkim postignućima, sposobnostima potrebnim za dugoročna postignuća
 - Učenje u školi je uglavnom namerno
 - Učenje kod kuće retko sa nekim konkretnim ciljem
- ▶ Čak i za najpripremljenije dete, učenje u školi nije jednostavno nastavak života kod kuće
 - **Zahtevi** tog učenja su novi i teški
- ▶ Deci je u školi teško naći **odraslu** osobu koja može da pomogne
 - Većina odraslih u školi su **nepoznati** detetu

Priprema za učenje u školi

- ▶ U školi se pamte stvari zbog njih samih bez neke očigledne **svrhe**
- ▶ Od deteta se u školi očekuje **koncentracija** (nema ponavljanja) a postoje brojni distraktori (buka)
- ▶ **Tempo** rada u školi se prilagođava proseku
- ▶ Od deteta se traži da uči stvari koje su mu **nepoznate**, nekad teške i naizgled besmislene
- ▶ **Takmičenje** je veoma prisutno u razredu – prvi doživljaj neuspeha

- ▶ Unutar škole je prirodno staviti akcenat na one vrste učenja koje se temelje na jeziku, simbolima, pisanju i pisanom znanju
 - **Čitanje** je ključno za uspeh i u školi i van nje
 - Ono omogućava pristup prikupljenom znanju
- ▶ Deca koja čitaju **kontrolišu** važne aspekte svog života

Školsko učenje

- ▶ Većina dece ima **poteškoća** prilikom usvajanja veštine čitanja
 - Postoje poremećaji vezani za čitanje koji se objedinjeno nazivaju **disleksija**
- ▶ Školsko učenje je često **veštačko** i neprirodno jer nije trenutno relevantno za detetovo iskustvo svakodnevnog života
 - Priprema za odrasli život u **modernom društvu** koje je zaista veštačko
- ▶ Što su učenici stariji to su **uspešnji** u učenju
 - Zašto?
 - Razvoj struktura u mozgu (Pijaže)
<https://www.youtube.com/watch?v=gnArvcWaH6I>
 - Akumulacija iskustava (Brejnerd) – nema faza razvoja
 - Vredi pokušati naučiti dete bilo koju veštinu!

Hvala na pažnji!